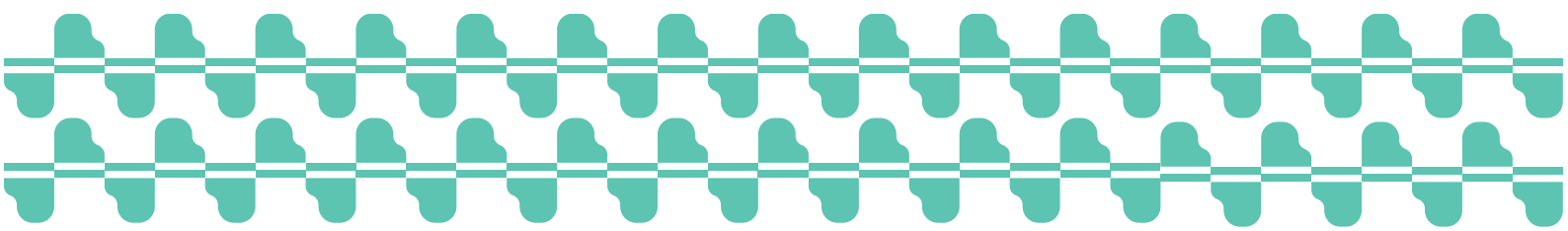

Järvenpään perusopetuksen tasa- arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma 2025–2029

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Lain velvoitteet ja keskeiset käsitteet	5
2.1	Keskeisiä käsitteitä	5
2.2	Tasa-arvolaki	6
2.3	Yhdenvertaisuuslaki	7
2.4	Järvenpään perusopetuksen arvot	7
3	Nykytilanteen arviointi	9
3.1	Kyselyiden tulokset	9
3.2	Oppilaiden osallistamisen työpaja	10
4	Järvenpään perusopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen toimet	11
4.1	Henkilöstön osaaminen	11
4.2	Yhdenvertaisuus oppilaaksiotossa	12
4.3	Yhdenvertaisuus oppimisen arvioinnissa	13
4.4	Lapsen oikeudet ja syrjinnän vaarassa olevien lasten tarpeet	14
4.5	Kieli- ja kulttuuri	14
4.6	Sukupuoli ja seksuaalisuus	15
4.7	Uskonto ja vakaumus	15
4.8	Esteettömyys	15
4.9	Yhdenvertaisuus oppimateriaaleissa ja opetusmenetelmissä	16
4.10	Yhdenvertaisuus opetusmenetelmissä	16
4.11	Yhdenvertaisuus oppimateriaaleissa	16
5	Kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen	17

5.1	Turvallisemman tilan ja tilaisuuden periaatteet Järvenpään kaupungilla.....	18
6	Yhdenvertainen toimintakulttuuri	18
6.1	Kodin ja koulun yhteistyö.....	19
6.2	Teemapäivät ja juhlat.....	19
6.3	Osallisuus ja päätöksenteko	19
6.4	Viestintä	20
7	Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet vuosille 2025–2029	20
7.1	Toimenpiteet ja seuranta	21

1 Johdanto

Perusopetuksen tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä turvallisessa, kannustavassa ja osallistavassa ympäristössä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on keskeinen osa koulu yhteisön toimintaa ja perusopetuksen arvoja. Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus kasvaa omana itsenään ja saada tarvitsemansa tuki oppimiseen ja hyvinvointiin riippumatta sukupuolesta, taustasta, toimintakyvystä tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma toimii yhtenä koulun asiakirjana, joka ohjaa toimintaa ja linjaa konkreettisia toimenpiteitä syrjimättömyyden, moninaisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi. Suunnitelma perustuu lainsäädäntöön, kuten perusopetuslakiin (628/1998), tasa-arvolakiin (609/1986) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014) sekä valtakunnallisiin ja paikallisiin opetussuunnitelmiin.

Tämä suunnitelma sisältää arvioinnin perusopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilanteesta, asetetut tavoitteet sekä toimenpiteet niiden edistämiseksi. Sen laatimisessa on huomioitu oppilaiden, huoltajien ja koulun henkilökunnan näkemykset. Perusopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman pohjalta koulut päivittävät koulun arjessa esiin nousevien tarpeiden mukaan. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on avainasemassa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa.

Tavoitteena on, että koulu yhteisössä vallitsee kunnioittava ja avoin ilmapiiri, jossa jokainen tuntee itsensä arvostetuksi ja osalliseksi, joka on yhteisöllisen opiskelu huollon perusta. Käytännön toimenpiteillä pyritään varmistamaan, että koulu ympäristö tukee kaikkien oppilaiden hyvinvointia ja menestystä, ja että mahdolliset epätasavertaisuudet tunnistetaan ja niihin puututaan järjestelmällisesti. Suunnitelmaa ja toimenpiteiden etenemistä arvioidaan vuosittain. Suunnitelma päivitetään viimeistään neljän (4) vuoden välein.

2 Lain velvoitteet ja keskeiset käsitteet

Perusopetuslaki (628/1998) määrää, että kaikille oppilaille on taattava yhtäläiset oppimismahdollisuudet ja turvallinen opiskeluympäristö. Laki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä edistämään yhdenvertaisuutta ja ennaltaehkäisemään syrjintää.

Tasa-arvolaki (609/1986) kieltää sukupuoleen perustuvan syrjinnän ja velvoittaa koulutuksen järjestäjiä edistämään sukupuolten tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Tämä koskee opetuksen sisältöjä, oppimisympäristöjä ja koulun toimintakulttuuria.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) edellyttää, että koulutuksen järjestäjä laatii ja toteuttaa suunnitelman yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lain mukaan ketään ei saa syrjiä esimerkiksi iän, etnisen taustan, vammaisuuden, sukupuoli-identiteetin tai uskonnon perusteella.

2.1 Keskeisiä käsitteitä

Tasa-arvo: Kaikilla oppilailla on yhtäläiset mahdollisuudet oppimiseen ja osallistumiseen riippumatta sukupuolesta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Yhdenvertaisuus: Jokainen yksilö on samanarvoinen ja hänellä on oikeus tulla kohdelluksi tasapuolisesti ilman syrjintää.

Syrjinnän ehkäisy: Kaikki koulun käytännöt ja rakenteet tulee suunnitella siten, että ne eivät aseta ketään epäedulliseen asemaan.

Positiivinen erityiskohtelu: Tarvittaessa voidaan toteuttaa toimenpiteitä, jotka tukevat heikommassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia osallistua ja menestyä opetuksessa.

Sukupuoli ja seksuaalisuus: Sukupuoli voi olla biologinen, sosiaalinen tai juridinen, ja se voi ilmetä monin eri tavoin. Seksuaalisuus käsittää yksilön seksuaalisen

suuntautumisen, identiteetin ja ilmaisun, ja siihen kuuluu oikeus ilmaista itseään ilman syrjintää.

Etninen tausta, kansalaisuus ja kieli: Etninen tausta viittaa yksilön kulttuuriseen tai kansalliseen perintöön. Kansalaisuus määrittää yksilön oikeudellisen aseman valtiossa, ja kieli on keskeinen osa identiteettiä ja osallisuutta.

Maailmankatsomus: Maailmankatsomus kattaa uskonnolliset, filosofiset ja elämäntutkimukselliset näkemykset. Jokaisella on oikeus harjoittaa omaa maailmankatsomustaan ilman syrjintää.

Sosioekonominen asema ja perhesuhteet: Yksilön taloudellinen ja sosiaalinen asema sekä perhetausta voivat vaikuttaa koulutukseen ja hyvinvointiin. Tavoitteena on, että koulu tukee oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia taustasta riippumatta.

Positiivinen diskriminaatio: Toimenpiteet, joilla pyritään edistämään tasa-arvoa ja tukemaan heikommassa asemassa olevia ryhmiä. Tavoitteena on kompensoida rakenteellisia eriarvoisuuksia.

Vähemmistöstressi: Tilanne, jossa vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt kokevat pitkäaikaista stressiä syrjinnän, ennakkoluulojen tai yhteiskunnallisten asenteiden vuoksi. Kouluympäristössä on tärkeää vähentää vähemmistöstressiä tukemalla moninaisuutta ja inklusiivisuutta.

2.2 Tasa-arvolaki

Tasa-arvolaki (609/1986) kieltää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvan syrjinnän oppilaitoksissa. Lain mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien on tehtävä systemaattista ja suunnitelmallista työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa. Oppilaitosten on myös ennaltaehkäistävä syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen

häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden tulee osallistua tasa-arvosuunnitelman laatimiseen.

2.3 Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän ja sen ylläpitämän oppilaitoksen tulee laatia suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelmassa tulee käsitellä sekä opiskelijoiden että henkilöstön yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden toteutumista tulee arvioida ja ryhtyä sen mukaisesti tarvittaessa yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Oppilaitoksen henkilöstöä ja opiskelijoita tulee kuulla yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteistä.

2.4 Järvenpään perusopetuksen arvot

Järvenpään perusopetuksen toimintaa ohjaa arvot. Arvot ovat jaoteltu neljään kategoriaan.

Järvenpään perusopetuksen
arvot

3 Nykytilanteen arviointi

Nykytilanteen arviointi toteutettiin kevätlukukaudella 2025. Kaikille perusopetuksen huoltajille ja henkilöstölle lähetettiin sähköinen kysely nykytilanteen arvioimiseksi. Lisäksi oppilaille järjestettiin työpajoja eri kouluilla.

3.1 Kyselyiden tulokset

Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen:

Huoltajien kyselyissä kävi ilmi, että toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden teemasta tulisi näkyä koulun arjessa enemmän. Keskeisenä teemana isossa osassa vastustauksia oli kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen. Tunnekasvatuksen lisääminen osana arkea on toivottua.

Henkilöstön kyselyssä ilmeni hajontaa kiusaamisen kokemuksesta. Osa henkilöstöstä on kohdannut oppilaiden välisiä kiusaamistilanteita muutamia kertoja lukukaudessa ja osa viikoittain. Henkilöstö on kohdannut syrjivää puhetta oppilaalta oppilaalle ja oppilaalta henkilöstölle. Henkilöstö koki, että opetuksenkäytänteitä on kehitetty viimevuosina yhdenvertaisuutta huomioivammaksi, joka on koettu hyvänä.

Koulun säännöt ja käytännöt:

Huoltajien kyselyssä tuli ilmi koulun sääntöjen ja käytäntöjen parantaminen, jotta ne huomioivat vielä paremmin eri oppilaiden tarpeet ja taustat. Erityisen tuen oppilaiden tarpeiden huomioiminen ja inklusioperiaatteen toteutuminen ovat huolenaiheita.

Henkilöstön kyselyssä kävi ilmi, että 80% koki käytänteet ja toimintamallit selkeiksi.

Viestintä ja tiedottaminen:

Koulun viestintä huomioi kyselyn mukaan erilaiset tarpeet, kuten kieli- ja kulttuuritaustat. Huoltajat toivovat kuitenkin selkeämpää ja läpinäkyvämpää viestintää koulun toiminnasta ja päätöksistä.

Oppilaiden kokemukset huoltajien kyselyssä:

Epätasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta haittaavaa toimintaa on havaittu eniten oppilaiden kohtaamasta henkisestä ja fyysisestä väkivallasta, epätasa-arvoisesta kohtelusta ja syrjinnästä. Huoltajien kyselyssä nousi esille erityisryhmien oppilaat. Kyselyn mukaan he kokevat jäävänsä vähemmälle huomiolle ja resursseja tarvitaan lisää.

Koulun ilmapiiri ja yhteisöllisyys:

Kyselyssä koulun ilmapiiri ja yhteisöllisyys jakoi mielipiteitä. Noin puolet vastaajista kokivat sen olevan hyvää ja puolet vastaajista toivoi siihen parannusta. Huoltajat toivovat, että koulu edistäisi monikulttuurisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä vielä enemmän.

Henkilöstön kyselyn mukaan koulun ilmapiiri on pääsääntöisesti avoin ja tasa-arvoinen, mutta parantamisen varaa on joissakin asioissa. Henkilöstökyselyssä kävi ilmi, että on hyvä, että nykyisin opetukseen on lisätty hyvinvointitaitojen opettamista.

Kehittämistarpeet:

Henkilökunta toivoo käytännönläheisiä koulutuksia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista. Henkilökunta toivoo käytännönläheisiä koulutuksia yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioista. Oppilaiden kielitaito ja tukeen kohdistettavat resurssit nousivat henkilöstön ja huoltajien kyselyssä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden käsitteiden avaamista ja avointa keskustelua aiheista toivottiin molemmissa kyselyissä.

3.2 Oppilaiden osallistamisen työpaja

Oppilaiden työpajoihin osallistui oppilaita vuosiluokilta 1, 2, 4 ja 8 kolmesta eri koulusta. Työpajassa käsiteltiin aluksi väittämiä, jolla kartoitettiin oppilaiden mielipiteitä nykytilanteesta oman koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä tilanteista. Tämän jälkeen oppilaat saivat ratkaista erilaisia tilanteita, jossa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ei toteudu.

Nykytilanteen arvioinnissa oppilaiden vastaukset eivät juuri eronneet eri ikäryhmissä. Oppilailta kysyttiin kiusaamisesta, koulun juhlista, oppitunneista, opettajien toiminnasta, ryhmätöistä, välitunneista ja retkistä liittyen tilanteisiin, jossa voi esiintyä

yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa heikentäviä asioita. Oppilaat kokivat tärkeiksi teemoiksi kiusaamisen puuttumisen ja erilaisuuden hyväksymisen. Suurin osa oppilaista oli nähnyt koulussa kiusaamista, mutta suurin osa oppilaista myös koki, että kiusaamiseen on puututtu. Kiusaamista oli koettu esimerkiksi, haukkumisena tai ulkopuolelle jättämisenä.

Oppilaat toivoivat ratkaisuisaan, että koulussa ei joudu syrjityksi pukeutumisen, perhetaustan tai muun syyn takia. Oppilaat ehdottivat ratkaisuksi oppilaiden toiminnan muuttamista sekä opettajan puuttumista, mikäli tulee tilanteita, joissa kohdataan epätasa-arvoa.

Oppilaiden työpajoissa koettiin, että epätasa-arvoa voi koulussa esiintyä esimerkiksi retkissä, opettajan tai oppilaiden kohtelussa, syrjimisen vuoksi. Oppilaiden työpajoista toimenpiteiksi toivottiin eniten erilaisuuden hyväksymistä, toisen oppilaan kunnioittamista sekä rangaistuksia, jos toimii vastoin sääntöjä. Oppilaiden työpajassa oppilaat kokivat tärkeäksi aikuisen tuen säännöissä ja kaveritaitojen opettelussa erityisesti alakoululaisten keskuudessa.

4 Järvenpään perusopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen toimet

4.1 Henkilöstön osaaminen

Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioissa on keskeinen osa Järvenpään perusopetuksen toimintaa. Nykytilanteen arvioinnissa tuli ilme, että koulutusta toivotaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Henkilöstölle on

järjestetty tarpeen mukaan koulutuksia, joissa käsitellään tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä teemoja. Koulutusten avulla pyritään varmistamaan, että henkilöstöllä on riittävä tieto ja valmiudet tunnistaa syrjintää sekä puuttua siihen ja edistää yhdenvertaisuutta kouluissa.

Suunnitelmakauden 2025–2029 aikana kartoitetaan henkilöstön koulutustarpeita ja suunnitellaan koulutuksia tarpeen mukaan. Yksiköt suunnittelevat kokouksiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemoja, ja henkilöstöä rohkaistaan jakamaan hyviä käytäntöjä ja kokemuksiaan.

4.2 Yhdenvertaisuus oppilaaksiotossa

Järvenpään kaupungin esi- ja perusopetus muodostavat yhden oppilaaksiottoalueen. Pääsääntöisesti koulupaikka osoitetaan oppilaan väestökisterissä olevan osoitteen mukaan lähimmästä koulusta. Ensisijaisen oppilaaksioton määrittelyssä otetaan huomioon ryhmäkohtaiset oppilasmäärät suhteessa opetuspaikkojen ja opetusryhmien lukumäärään. Oppilaalle voidaan osoittaa kouluksi turvallisen ja lyhyen matkan päässä oleva muu kuin lähimpänä oppilaan asuinpaikkaa oleva koulu, jos koulujen välisiä oppilas- tai perusopetusryhmämääriä on tarvetta tasata.

Oppilaaksioton etusijajärjestys perustuu opetus- ja kasvatustalouden hyväksymiin kriteereihin:

- Terveydentila ja oppilashuollolliset syyt
- Sisarusperiaate
- Koulumatkan pituus ja turvallisuus

Lisätietoja oppilaaksiotosta: [Järvenpään kaupungin esi- ja perusopetuksen oppilaaksi ottamisen periaatteet](#)

4.3 Yhdenvertaisuus oppimisen arvioinnissa

Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja sekä määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia tehdään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Oppilaille kerrotaan mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päätösarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein. Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Rajatun oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan puolestaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen. Järvenpään kouluilla on käytössä kaupungin yhteinen oppimiskeskustelupohja. Keskustelussa oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan opinnoissa edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Järvenpään kaupungin perusopetuksessa kaikilla kouluilla on käytössä kaupungin sisäinen arvioinnin käsikirja, jonka kautta varmistetaan yhdenmukainen arviointi ja ohjeistus arvioinnin toteuttamiseen eri kouluissa. Koulussa opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiseksi. Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä

tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Järvenpäässä opettajia koulutetaan säännöllisesti arvioinnin toteuttamiseen. Järvenpään kaupungin perusopetuksessa toimii arviointiryhmä, johon kuuluu rehtoreita, koulujen sekä hallinnon edustajia. Arviointiryhmä edistää kaupunkitasoista ja yhdenmukaista oppilaiden oppimisen ja osaamisen arviointia.

4.4 Lapsen oikeudet ja syrjinnän vaarassa olevien lasten tarpeet

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen, hyväksyvään ja kannustavaan koulupäivään. Koulun tehtävänä on huolehtia siitä, että ketään ei syrjitä minkään henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella. Huomaamme ja puutumme aktiivisesti epäasialliseen kohteluun. Teemme työtä sen eteen, että kaikki oppilaat voivat kokea olevansa osa koulu yhteisöä. Perusopetuksen opetussuunnitelman ohjaa koulun toimintaa tukemaan kouluun kiinnittymistä, koulun toimintakulttuurin ja yhteisöllisyyden tukemista. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on kehittää tätä tavoitetta kouluissa.

4.5 Kieli- ja kulttuuri

Perusopetuksen opetussuunnitelma painottaa kulttuurista moninaisuutta ja oppilaan oman kulttuurin huomioimista, kielen oppimista ja eri kielten arvostusta sekä monikulttuurista osaamista. Oppilaiden eri taustat nähdään rikkautena ja opetuksessa tuetaan kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Perusopetuksessa arvostetaan jokaisen lapsen omaa kieltä ja kulttuuritaustaa. Tuemme suomen kielen oppimista ja samalla kannustamme säilyttämään oman äidinkielen. Käytämme oppimisessa selko kieltä ja tarkistamme, että ohjeet ovat ymmärrettäviä

kaikille. Juhlissa ja koulun arjessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon erilaisia kulttuuritaustoja.

4.6 Sukupuoli ja seksuaalisuus

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa korostuu tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja sukupuolisensitiivisyys. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet tunnustetaan ja opetuksessa edistetään niiden ymmärrystä ja kunnioitusta. Kunnioitamme jokaisen lapsen sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalista suuntautumista. Perusopetuksessa on tärkeää, että kaikki saavat olla omia itsejään. Toimintakulttuurissamme puututaan tilanteisiin, jossa syrjitään esimerkiksi pukeutumisen, ilmaisun tai kiinnostuksenkohteiden perusteella. Sukupuolisensitiivisyys pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin opetuksessa, tilaratkaisuissa ja ohjauksessa. Rohkaisemme kaikkia kokeilemaan erilaisia asioita ilman sukupuolittuneita ennakko-odotuksia.

4.7 Uskonto ja vakaumus

Perusopetuksen opetussuunnitelma korostaa uskonnonvapauden ja katsomuksellisen moninaisuuden kunnioittamista. Opetus tukee katsomuksellista ymmärrystä ja dialogia. Perusopetuksessa suhtaudutaan kunnioittavasti kaikkien oppilaiden uskontoihin ja elämänskatsomuksiin. Osallistuminen koulun juhliin ja uskonnollisiin tilaisuuksiin on vapaaehtoista ja vaihtoehtoja tarjotaan tarvittaessa. Tilaisuuksia ennen tiedotamme huoltajia ja oppilaita, mikäli tilaisuuksiin liittyy uskonnollisia piirteitä. Huoltajien tulee ilmoittaa opettajalle, kumpaan tilaisuuteen lapsi osallistuu. Huomioimme esimerkiksi ruokavalioissa, pukeutumisessa ja rukoushetkissä erilaiset tarpeet. Keskustelemme avoimesti ja rakentavasti erilaisista näkemyksistä, ja ohjaamme oppilaita toimimaan toisia kunnioittavasti.

4.8 Esteettömyys

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan, että oppimisympäristöjen tulee olla fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti esteettömiä ja saavutettavia.

Kouluympäristömme on mahdollisimman esteetön kaikille oppilaille. Pyrimme huomioimaan fyysisen esteettömyyden lisäksi myös oppimisen tuen tarpeet, aistiylherkkyydet sekä vuorovaikutuksen esteettömyyden. Tarjoamme erilaisia oppimismateriaaleja ja joustavia tapoja osallistua opetukseen. Jos oppilas tarvitsee apuvälineitä tai yksilöllisiä ratkaisuja, järjestetään yksilökohtainen moniammatillinen palaveri. Palaverissa suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijoiden kanssa tarvittavat yksilölliset ratkaisut. Tavoitteena on, että jokainen voi osallistua koulutyöhön omista lähtökohdistaan käsin.

4.9 Yhdenvertaisuus oppimateriaaleissa ja opetusmenetelmissä

Perusopetuksessa pidämme huolta siitä, että opetuksessa käytettävät materiaalit ja menetelmät tukevat kaikkien oppilaiden yhdenvertaista osallistumista ja oppimista. Huomioimme, että oppilailla on erilaisia taustoja, vahvuuksia ja tuen tarpeita. Tavoitteenamme on, että jokainen kokee tulevansa nähdyksi ja arvostetuksi opetuksen sisällöissä ja toteutuksessa.

4.10 Yhdenvertaisuus opetusmenetelmissä

Käytämme opetuksessa monipuolisia ja joustavia menetelmiä, jotta erilaiset oppijat voivat osallistua täysipainoisesti. Vaihtelemme työskentelytapoja ja tarjoamme vaihtoehtoja. Pyrimme antamaan oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, miten he voivat osoittaa osaamistaan. Hyödynnämme tarvittaessa erilaisia tukimuotoja, kuten ohjausta, visuaalisia apukeinoja tai erilaisia materiaaleja.

4.11 Yhdenvertaisuus oppimateriaaleissa

Oppimateriaalien valinnassa pyritään huomioimaan eri näkökulmat, ihmiset ja elämäntilanteet mahdollisimman laajasti. Kiinnitämme huomiota siihen, ettei materiaaleissa esiinny syrjiviä tai stereotyyppisiä vahvistavia sisältöjä esimerkiksi

sukupuolen, kulttuurin, kielen, uskonnon tai vammaisuuden osalta. Jos huomaamme puutteita tai epäasiallista sisältöä, käsittelemme ne yhdessä oppilaiden kanssa ja täydennämme materiaaleja muilla lähteillä. Kannustamme oppilaita kriittiseen ajatteluun ja pohdintaan siitä, kenen ääni näkyy ja kenen ei. Myös oppilaiden tuottamat sisällöt voivat rikastaa näkökulmia ja lisätä osallisuutta.

5 Kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

Järvenpään perusopetuksen opetussuunnitelman arvojen mukaisesti, koulunkäynti perustuu positiiviseen ja kannustavaan palautteeseen, ryhmän kehityksen tukemiseen ja yhteishengen luomiseen. Jokainen yksilö on arvokas omana itsenään.

Toimintakulttuuria kehitetään ja pyritään luomaan hyväksyvä ilmapiiri. Tätä tuetaan mm. säännöllisellä ryhmäytymisellä. Toimintakulttuurissa on keskeistä oppilaiden ja henkilökunnan kohtaamiset. Kaikki koulujen henkilöstö on koulutettu lukuvuonna 2024–2025 Puheeksi ottava kunta- kohtaamisen tueksi koulutuksella. Koulutusta jatketaan lukuvuonna 2025–2026. Kouluympäristössä pyritään luomaan luottamuksellinen ilmapiiri.

Perusopetuksessa harjoitellaan systemaattisesti hyvinvointitaitoja. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetellaan yhdessä, jossa tuetaan esimerkiksi empatiaa ja ryhmässä toimimisen taitoja.

Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä puututaan ilmiöihin ja suunnitellaan toimenpiteitä ennaltaehkäisevästi. Esimerkiksi luokkien ilmapiiriin, turvallisiin siirtymiin ym.

Kaikkia kouluja ohjaa perusopetuksen järjestyssäännöt, jotka käydään lukuvuoden aluksi luokkien kanssa läpi. Koulussa pyritään mahdollistamaan oppilaiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet. Tukioppilas, kummioppilas toimintaa sekä verso-vertaissovittelu mahdollisuuksia ylläpidetään kouluissa.

Kiusaamistapauksissa kaikki yksiköt noudattavat kiusaamisen vastaista toimintamallia Perusopetuksessa kiusaamiseen puututaan kiusaamisen vastaisen toimintamallin mukaisesti ([Linkki toimintamalliin](#)). Koulujen toimintamallien lisäksi Järvenpäässä on käytössä K-0 toimintamalli. K-0-toimintamallissa puututaan erityisesti pitkään jatkuneisiin ja vakaviin kiusaamistapauksiin, joissa perusopetuksessa käytössä olevat keinot eivät riitä.

5.1 Turvallisemman tilan ja tilaisuuden periaatteet Järvenpään kaupungilla

Järvenpään kaupunki on laatinut kaupunkitasoisen periaatteen turvallisen tilan ja tilaisuuden luomiseksi kaikkiin kaupungin julkisiin tiloihin. Turvallisella tilalla tarkoitetaan tässä yhteydessä etenkin **psykososiaalista turvallisuutta**: ihmisten sosiaalisia asenteita ja keskinäistä vuorovaikutusta. Periaatteella tehdään näkyväksi yhdenvertaisuuteen perustuva arvomaailma ja sen mukaiset toimintatavat. Järvenpään koulut noudattavat turvallisemman tilan periaatteita ([Lisätietoa periaatteista](#)).

6 Yhdenvertainen toimintakulttuuri

Yhdenvertainen toimintakulttuuri tarkoittaa sitä, että koulun arjessa kaikki tulevat kohdatuiksi oikeudenmukaisesti, kunnioitavasti ja tasavertaisesti. Kouluissa tuetaan yhteisöllisyyttä, jotta jokainen voi tuntea kuuluvansa joukkoon – riippumatta esimerkiksi taustasta, kielestä, uskonnosta, perhemuodosta, toimintakyvystä tai sukupuolesta. Arjen käytännöt, vuorovaikutus ja osallisuus tukevat toimintakulttuurin rakentumista.

6.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja kodin yhteistyö perustuu luottamukseen, avoimuuteen ja molemminpuoliseen kunnioitukseen. Huoltajat nähdään tärkeänä osana lapsen koulupolkua. Tarjoamme huoltajille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa koulun toimintaan. Pyrimme huomioimaan, että viestintä huoltajien kanssa on ymmärrettävää, saavutettavaa ja tarvittaessa monikielistä. Otamme huomioon perheiden erilaiset taustat, ja huomioimme esimerkiksi kulttuuriset ja uskonnolliset näkökulmat tapaamisten ja tapahtumien järjestämisessä.

6.2 Teemapäivät ja juhlat

Järjestämme koulussa erilaisia teemapäiviä ja juhlia, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta. Huomioimme, että tapahtumat ovat avoimia kaikille ja että niissä ei korosteta vain yhtä kulttuuria tai katsomusta. Tarjoamme vaihtoehtoja osallistumiseen ja varmistamme, että kenenkään ei tarvitse kokea ulkopuolisuutta esimerkiksi ruokavalion, pukeutumisen tai perheen vakaumuksen takia. Juhlat suunnitellaan niin, että niissä korostuvat yhteiset arvot, kuten ystävyys, rauha, moninaisuus ja toisten kunnioittaminen.

6.3 Osallisuus ja päätöksenteko

Oppilaat saavat vaikuttaa koulun toimintaan ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaiden osallisuutta voidaan huomioida oppitunneilla, välitunneilla tai koulun toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Kannustamme oppilaita tuomaan esiin mielipiteitään ja kuuntelemme heitä aidosti. Oppilaskunnan hallitus, luokkakokoukset, kyselyt ja avoimet keskustelut tarjoavat mahdollisuuksia vaikuttaa arjen asioihin. Myös huoltajien ja henkilökunnan ääni kuuluu koulun päätöksenteossa esimerkiksi vanhempainyhdistysten, huoltajailtojen ja kyselyiden kautta. Keskitetyt kaupunkitasoiset huoltaja- ja oppilaskyselyt toteutetaan säännöllisesti. Lisäksi kouluilla voi olla omia kyselyitä oppilaille ja/tai huoltajille. Yhdenvertaisuus näkyy siinä, että kaikkien näkökulmat ovat tervetulleita ja niitä arvostetaan. Kyselyiden tarkoituksena on kartoittaa mielipiteitä ja muokata toimintaa niiden perusteella tarpeen mukaan.

6.4 Viestintä

Pyrimme, että viestintä koulussa on selkeää, ajantasaista ja saavutettavaa. Käytämme kieltä, joka on ymmärrettävää kaikille, ja tarjoamme tarvittaessa tietoa useilla kielillä. Huomioimme, että perheissä voi olla erilaisia viestinnän tarpeita esimerkiksi kielellisten tai teknisten valmiuksien osalta. Viestimme kouluarjesta monipuolisesti – sähköisesti, suullisesti ja tarvittaessa paperilla. Korostamme viestinnässä kunnioittavaa ja myönteistä sävyä.

7 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet vuosille 2025–2029

Nykytilanteen kartoituksen perusteella olemme asettaneet kolme (3) kehittämiskohdetta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi perusopetuksessa.

1. Koulutukset henkilöstölle:

- Toteutetaan tarkempi selvitys ja suunnitellaan koulutuskalenteri vastaamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tukemista.

- Koulutusten sisältö: Monikulttuurisuus ja sen huomioiminen, Kiusaamisen vastainen työskentely, Selkokieliisyys, Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuden huomioiminen perusopetuksessa

2. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin kehittäminen vuosina 2025–2029

- Päivitetään kiusaamisen vastainen toimintamalli. Otetaan toimintamallissa huomioon ennaltaehkäisyn ja puuttumisen keinot.

3. Juhlat ja teemapäivät

- Huomioidaan tasa-arvo ja yhdenvertaisuus juhlissa ja teemapäivissä

7.1 Toimenpiteet ja seuranta

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti opetuksen hallinnon ja koulujen tasolla. Seuranta on osa koulun jatkuvaa kehittämistä. Suunnitelmaa arvioidaan **vuosittain lukuvuosisuunnitelman laadinnan yhteydessä**. Toteutuneita toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta käsitellään henkilökunnan kokouksissa eri tasoilla. Oppilaiden kokemuksia tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta voidaan kerätä esimerkiksi kyselyiden avulla yksiköissä.

Vastuutaho:	Toimenpide:
Opetuksen hallinto	Suunnitelman päivittäminen, kaupunkitasoisten toimenpiteiden laatiminen ja seuranta.
Koulun rehtori	Koulukohtaisten suunnitelmien ja toimenpiteiden jalkauttaminen. Toimenpiteiden seuranta.
Koulun henkilökunta	Toimenpiteiden toteuttaminen ja ilmiöiden seuraaminen sekä niistä tarvittaessa tiedottaminen rehtorille
Oppilaat ja huoltajat	Mahdollisiin kyselyihin osallistuminen, ilmiöistä ja havainnoista tiedottaminen.

Toimenpiteet vuosille 2025–2029

Toimenpide	Tavoite	Vastuutaho	Aikataulu	Seuranta ja arviointi
1. Henkilöstön koulutus	Henkilöstön osaamisen vahvistaminen moninaisuudesta	Rehtori, koulun johto,	Koulutustarve selvitetään 2025–2026. Koulutukset toteutetaan vuosina 2026–2029	Koulutuspalautteet, keskustelut,

	a ja yhdenvertaisuudesta	opetuksen hallinto		arviointikeskustelut
2. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin päivittäminen	Toimiva ja ajantasainen malli kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen	Kaupunkitasoinen työryhmä, rehtori, koko henkilökunta	2025 päivitystyö aloitetaan	Henkilökunnan sitoutuminen, palautteet, oppilaskysely
3. Juhlat ja teemapäivät	Yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden huomiointi koulun juhla- ja teemapäivissä	Juhlien ja tapahtumien suunnittelijat, opettajat, koulun opiskeluhuoltoryhmä	Suunnitellaan koulun vuosikelloon/lukuvuosisuunnitelmaan	Tarkistuslista suunnittelussa, osallistujien palauteet
Suunnitelman arviointi ja päivitys	Suunnitelman ajantasaisuus ja toimivuus	Opetuksen hallinto, rehtorit	Vuosittainen arviointi keväällä lukuvuoden arvioinnin yhteydessä, päivitys 2029 mennessä	Henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden kyselyt, palautteet, kokousmuistiot